

Canvi a Cuba: “Y se formó la gozadera”

per Carlos Pérez Padilla ([@perezpadillaC](#))

Un sol radiant i una calor amb una humitat inimaginable. Uns carrers amples plens de cotxes dels seixanta i les macroconstruccions hoteleres de la mateixa època. Un soroll musical constant de reggaeton i la ferum de la benzina mal refinada... Evidentment parlem de Cuba. El país de la revolució, un símbol d'una altre època, la de la Guerra Freda, que encara resisteix al bell carib.

Moltes coses s'han vist i s'han dit de Cuba últimament. L'illa sempre ha tingut el seu atractiu turístic i la seva presència internacional terriblement sobredimensionada (considerant l'economia i la mida del país) Aquest fenomen és conseqüència directa d'uns serveis diplomàtics de primera que fan que a l'Havana hi hagin més d'un centenar d'ambaixades i que Cuba tingui repartides pel món més de 120 mentre lidera molts dels processos regionals de Llatinoamèrica i el Carib.

La paraula canvi està molt a la boca de tothom que parla de Cuba des de fora: “millor anar-hi ara abans que canviï” “d'aquí poc tindrem molts negocis a Cuba (alguns ja pensen en McDonalds que com a símbol del canvi fa gràcia) i un llarg etcètera.

Però el que és ben cert és que si li parlen a un cubà, la cosa pot sonar molt diferent. Alguns diran que hi ha canvi, sobretot els que han tingut una oportunitat i es guanyen la vida a través del nou sector privat, els cuentapropistes que ja aglutina a més de mig milió dels 11 milions de cubans que hi ha a l'illa. Aquesta part de la població està esdevenint la nova "classe mitjana" cubana.

D'altres diran que, tot i que hi ha canvis econòmics que afecten a una part de la població, l'altre part encara pateix nivells d'ingressos molt reduïts i que es comencen a percebre noves diferències socials resultat del canvi econòmic.

Si parlem del sistema polític tots seran unànimes dient que Cuba no canviarà, al menys a curt termini. Això ho ha deixat ben clar el Partit Comunista Cubà a tots els esdeveniments on es presenta l'ocasió per fer-hi menció. El model socialista s'està actualitzant, no s'està reformant ni hi ha transició cap a un altre.

La successió dels Castro al 2008 passant del llegendari fidel al seu germà Raúl és un dels flaires de possibilitat de canvi. El cap d'estat i General de les Forces Armades Revolucionàries ja ha anunciat que al 2018 no es presentarà a la reelecció com a cap de govern. Tanmateix romandrà segurament fins el 2021 com a Secretari General del Partit Comunista de Cuba, força motriu de la societat, com diu la Constitució Cubana al seu article 5:

artículo 5o.- El Partido Comunista de Cuba, marxista-leninista, vanguardia organizada de la nación cubana, es la fuerza dirigente superior de la sociedad y del Estado, que organiza y orienta los esfuerzos comunes hacia los altos fines de la construcción del socialismo y el avance hacia la sociedad comunista.

A més a més, queda encara per veure qui serà el seu successor i quins canvis podran aportar una nova generació de líders a una Cuba que demana cada dia més.

Però evidentment, quan parlem avui del canvi a Cuba tots pensem en el somriure d'Obama. Tot i que és ben cert que hi ha una aproximació entre els dos països gràcies a l'administració Obama, encara està per veure que hi te a dir el Congrés dels Estats Units. El Congrés és qui pot o no derogar el "sagnant" bloqueig que Cuba i la comunitat internacional (inclosa la Unió Europea) no deixa de denunciar any rere any. Un altre element de canvi amb misteris inconclusos i possibilitats futures difícils de predir.

On hi ha més canvi de fet, és en l'actitud d'altres agents internacionals. La UE (dels 28 o 27 segons ho mirem a dia d'avui), va signar amb Cuba al març un nou acord polític, econòmic i de cooperació que obre noves portes a les relacions amb Cuba. Tot i que encara falta arribar a la signatura del mateix, la superació de la Posició Comú de 1996, un acord unilateral per condicionar Cuba en tota mesura possible al compliment dels Drets Humans i que va ser promoguda per l'Espanya aznariana és una fita important. A la mateixa vegada, la UE inicia un diàleg històric sobre drets humans amb Cuba que va veure la seva segona sessió (la primera a l'illa) el passat 6 de juny.

El canvi a Cuba es percep com imminent i es simbolitza no només diàlegs polítics o visites d'alt nivell, sinó amb els Rollings Stones, amb la desfilada de Chanel al centre de l'Havana amb el film de Fast and Furious 8, entre altres. Tot i que aquesta fama de canvi és un motor econòmic pel turisme és enganyós pensar que Cuba canviarà en un no res. És important saber que a Cuba les coses van a un ritme especial i que com diu Raúl Castro es fan "sin prisa pero sin pausa"

La nova realitat cubana cerca solucionar problemes econòmics de la població i reforçar la seva posició internacional amb nous aliats que permetin a Cuba acabar amb la seva dependència, primer de la Unió Soviètica i després de Venezuela. Un dels punts vitals d'aquesta independència de socis específics és l'acostament als BRICS i també el restabliment de les relacions amb els Estats Units per relaxar el bloqueig en la mesura del possible. Petits canvis que de ben cert es faran notar en sectors

de la societat cubana i de la seva economia però que difícilment canviaran l'essència del sistema a l'illa.

I és que molts cubans de fet no cerquen això. Cerquen millorar les seves condicions de vida, tenir més oportunitats, poder viatjar (ara ja poden però manquen els calers), poder retrobar-se amb les famílies expatriades, etc. El cubà a la mateixa vegada pot reconèixer (o molts ho fan) triomfs de la revolució com l'educació i la sanitat (que tot i l'impacte que ha tingut la situació econòmica sobre els dos sectors, encara es mantenen amb estàndards relativament alts a nivell regional) Aquests triomfs, no es volen perdre a la vegada que s'obre el sistema econòmic a noves pràctiques.

Cuba ha d'afrontar els reptes que suposa actualitzar el seu model prenent en consideració moltes de les conseqüències que l'obertura a lo privat pot generar. El setè Congrés del Partit Comunista de Cuba va veure el passat abril declaracions especials com el reconeixement de situacions sexisme o racisme a Cuba (històric donada la negació dels dos fenòmens la solució dels quals sempre es va considera un triomf de la revolució) o la necessitat de revisar i impulsar d'una manera més eficient els "Lineamientos", principis rectors de l'actualització del model socialista (la seva lectura al detall és molt interessant però requereix de temps i paciència)

El que queda clar als cubans és que la tasca és interna i són ells els que han de portar a terme l'exercici reflexiu de decidir com guiar el seu sistema econòmic i polític a través segle XXI.

Imatge de portada: Mujerde10.com

CARLOS PÉREZ PADILLA

Barberà del Vallès, 1990. Advocat i assessor polític a la Delegació de la UE a Cuba. Ha treballat també al Parlament Europeu amb l'eurodiputat Raül Romeva i Rueda, a la secció de Foreign Policy Regulatory Instruments de la Comissió Europea i d'assistent del director general del Servei Europeu d'Acció Exterior responsable de les relacions amb Europa i Àsia Central. Té estudis de política i economia. Té experiència en el món universitari i col·labora amb la UAB en la connexió dels estudiants amb la UE, també té experiència en projectes de recuperació de patrimoni històric i cultural.